

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

МАТЕРІАЛИ

XIV МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ

СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

У СУЧАСНИХ
СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ТА
СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНИХ
КОНТЕКСТАХ

2024

Титаренко Д.С. Індивідуально-психологічні особливості підлітків	155
Тюрін О.О. Волонтерство в Україні: політологічний аналіз.....	156
НАУКОВИЙ ДЕБЮТ	158
Альохіна А.С. Електронне голосування: перспективи та ризики в оцінках українських виборців.....	158
Лазченко О.В. Терористичні режими та їх вплив на дестабілізацію геополітичного порядку у ХХІ столітті	161
Маршаєв В.Д. Феномен «підвішеного парламенту» у вимірі політичної кризи сучасної Італії	164
Обайд К.Р. «Угода Авраама» як нова точка відліку мирної геополітики на Близькому Сході.....	167
Філіпенко О.В. Політична освіта та демократія в Україні: до питання стратегічної безпеки.....	170
Шатлигіна Д.Р. Інформаційна зброя як інструмент підриву національної безпеки та хаотизації геополітики в умовах сучасних гібридних війн.....	172
ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ.....	176

НАУКОВИЙ ДЕБЮТ

А.С. Альохіна
(Україна)

ЕЛЕКТРОННЕ ГОЛОСУВАННЯ: ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ В ОЦІНКАХ УКРАЇНСЬКИХ ВИБОРЦІВ

У сучасних демократіях вибори є визначальним процедурним рішенням, яке затверджує волю громадян щодо вектора розвитку держави та механізми делегування владних повноважень політичним елітам. Прагнення відповідати демократичним стандартам підштовхують сучасні держави до продовження пошуку оптимальної виборчої системи та корегування виборчого законодавства.

Для України, як молодій демократії, питання пов'язані із пошуком оптимальної виборчої системи та удосконаленням виборчого законодавства, належить до пріоритетних і стратегічних завдань. Адже результатом виборів є обрання народних представників, розпочинаючи від депутатів сільських рад і закінчуючи народними депутатами, що представляють інтереси українського народу у Верховній Раді України. За оцінками вітчизняних дослідників «На даний момент в Україні немає стабільно та ефективно діючої виборчої системи, чина на сьогодні система має ряд недоліків, що переважають над перевагами, наше суспільство потребує кардинальних змін існуючої системи виборів, проведення відповідних реформ та запровадження нових механізмів регулювання виборчого процесу» [1, с. 15].

Еволюція виборчої системи та виборчого законодавства в Україні охоплює низку періодів, ключовими серед яких є: трансформація типу виборчої системи (мажоритарна дворівнева система – 1991 р., 1994 р.; паралельна змішана система – 1998 р., 2002 р.; пропорційна система – 2006 р., 2007 р.; паралельна змішана система – 2012 р., 2014 р., 2019 р.), зміна виборчого порогу (4% у 1998 р., 2002 р.; 3% у 2006 р., 2007 р.; 5% у 2012 р., 2014 р. та 2019 р.) та зміна форми правління (президентсько-парламентська республіка – 1996 р.;

парламентсько-президентська республіка – 2004 р. (у 2010 р. скасовано рішенням Конституційного Суду України; у 2014 р. – відновлено рішенням Конституційного Суду України).

Разом з тим у перспективі на українських виборців можуть очікувати нові зміни, а саме – можливість обирати владу за допомогою онлайн голосування. Електронне голосування – термін, який використовують для різних типів голосування, охоплюючи ним як процес здійснення голосування за допомогою електронних засобів, так і процес автоматичного підрахунку голосів за допомогою електронних пристроїв та спеціального програмного забезпечення. Електронне голосування розглядається прогресивними політиками як неодмінною складовою впровадження політики електронної демократії (e-democracy) в Україні. Зокрема, впровадження останньої включає у себе, окрім голосування, отримання громадянами повного комплексу відкритої інформації, надання адміністративних послуг у мережі Інтернет і контроль за виконанням прийнятих рішень [4, с. 76].

Досвід провідних демократій світу, таких як Естонії, Швейцарії, Канади та ін., свідчить що електронне голосування впроваджується, як інструмент для збільшення ефективності виборчого процесу та підвищення довіри населення до управління голосуванням, визначенням його результатів та мінімізації фальсифікацій та махінацій під час його проведення [4, с. 77]. Вочевидь, що онлайн голосування має низку переваг: зменшення фінансових витрат на організацію виборчого процесу, збільшення явки виборців, через зручність для виборців, запобігання фальсифікаціям та дотримання секретності виборчих вподобань громадян тощо. Втім, важливо наголосити й на ризиках електронного голосування: загрози з боку кібератак, недостатній рівень цифрової грамотності серед літніх виборців та ін.

Україна належить до найбільш розвинених країн Європи у секторі цифрової взаємодії між державою і громадянином (сервіс державних послуг Дія, електронний документообіг тощо). Тож, цілком перспективно виглядає

можливість запровадження процедури електронного голосування виборців при обранні влади всіх рівнів, від місцевих до загальнонаціональних.

Втім, дослідження проведене експертами Київського міжнародного інституту соціології восени 2023 р. виявило, що попри активну підтримку українцями всіх аспектів діджиталізації, ідею запровадження дистанційного голосування підтримують – лише 29% респондентів, а 65% учасників опитування у своїх відповідях виявились більш консервативними і не підтримують ідею обирати владу через Інтернет-голосування [2]. Цікаво, що за кілька років фактично не відбулось жодної динаміки у поглядах українців з цього питання, адже аналогічне опитування проведене фахівцями КМІС у 2021 р. зафіксувало, таке саме співвідношення – 29% до 65,9% [3]. У лютому 2023 р. на офіційному порталі «Електронні петиції» було зареєстровано петицію з пропозицією «запровадити електронне голосування, через застосунок Дія, під час воєнного стану, задля того, щоб можна було проводити вибори, та реалізувати ст.70 Конституції України (Право голосу на виборах і референдумах мають громадяни України, які досягли на день їх проведення вісімнадцяти років)» [2]. Дана петиція зібрала 114 голосів із потрібних 25 тисячі, які необхідні для подання на розгляд Президенту України, що виглядає на нашу думку, як цілком виважена та раціональна позиція українського суспільства в умовах воєнного стану.

Підсумовуючи зазначимо, як у випадку соціології 2021 р., так і 2023 р. головним мотивом негативного ставлення українців до онлайн-голосування називають ризики маніпуляцій та фальсифікацій під час процедури голосування. Тож, на теперішній більшість українців не готові приєднатись до загальносвітового тренду електронного голосування, проте не виключаємо, що до дискусії довкола цього проєкту Україна повернеться після скасування воєнного стану та відновлення демократичної процедури народовладдя.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дейдей, М. (2018). Еволюція виборчого законодавства як основи формування представницької влади на місцевому рівні. *Інвестиції: практика та досвід*, 24. С. 110-114. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/24_2018/22.pdf

2. Електронне голосування (Є-Голосування). *Офіційне інтернет-представництво Президента України: Електронні петиції.* URL: <https://petition.president.gov.ua/petition/180030>
3. Ставлення до запровадження дистанційного голосування через Інтернет. Результати телефонного опитування, проведеного 30 вересня – 11 жовтня 2023 року. *Київський міжнародний інститут соціології.* URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1309&page=1>
4. Суспільно-політичні настрої населення України: актуальні політичні події за результатами телефонного опитування, проведеного 26-29 листопада 2021 року. *Міжнародний інститут соціології.* URL: <https://www.kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=1074&page=1>
5. Шелудько, Г. (2015). Електронне голосування як різновид виборчих інформаційно-комунікативних технологій: зарубіжний та вітчизняний досвід. *Recent Studies of Social Sciences. Section: Politics.* С. 76-80.

О.В. Лазченко
(Україна)

ТЕРОРИСТИЧНІ РЕЖИМИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ДЕСТАБІЛІЗАЦІЮ ГЕОПОЛІТИЧНОГО ПОРЯДКУ У ХХІ СТОЛІТТІ

У спектрі прогнозованих ризиків сучасності тероризм займає центральне місце, стаючи у ХХІ ст. потужною деструктивною силою, яка загрожує не лише національним інтересам, а й безпеці всього світового порядку. Німецький дослідник У. Бек слушно зауважив, що після теракту 11 вересня 2001 р. в США, світ живе у вимірі системної глобальної терористичної загрози, адже «терористичні групи заявили про себе як про глобальних акторів, які конкурують з державами, економікою та громадянським суспільством» [1, с. 46].

Глобалізація та Інтернет стали в руках терористичних організацій та їх лідерів інструментами, які дозволили вивести фінансування, рекрутинг та географію терору на світовий рівень. Науковець Луїза Річардсон підкреслює, що зворотнім боком глобалізації та сучасних ЗМК є те, що терористичні угруповання, такі як «Аль-Каїда», «ХАМАС», «Хезболла», «Ісламська держава» та інші, отримали нові можливості для придбання ефективнішої та смертоноснішої зброї, з метою досягати більших видовищних руйнувань та численних жертв. Швидше пересування та кращі комунікаційні технології